

CZU 343.13(478)

CONȚINUTUL ȘI PARTICULARITĂȚILE PROBATORIULUI ÎN CADRUL PROCESULUI PENAL CONTRADICTORIAL

Lucia RUSU,

Doctor în drept, lector universitar, Facultatea de Drept și Științe Sociale a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți

Multiplele operări efectuate în ultima perioadă de timp în legea de procedură penală a Republicii Moldova nu au avut în vizor subiectul contradictorialității care, după cum consideră legiuitorul, se aplică nu doar la examinarea cauzelor în instanța de judecată, ci și în cadrul fazelor prejudiciare ale procesului penal. Totodată, activitatea procesual-penală contemporană se perfecționează continuu în latura și în direcția contradictorialității. Urmare a acestui fapt, nu doar fazele judiciare ale procesului penal, dar și cele prejudiciare capătă o formă și un conținut contradictorial. Pentru a exista contradictorialitate între subiecții procesuali, este nevoie ca aceștia să fie informați permanent în legătură cu probele existente la dosar, lucru care nu este întotdeauna posibil, deoarece ar fi încălcate dispozițiile legale cu privire la confidențialitate.

Cuvinte-cheie: *contradictorialitate, proces penal, probatoriu, probe, activitate specială de investigații, măsuri speciale de investigație, autorizare, procuror, judecător, încheiere, ordonanță, legalitate, proces-verbal, urmărire penală, acțiune procesuală, subiecți procesuali, organ de urmărire penală, fază prejudiciară.*

THE CONTENT AND PARTICULARITIES OF THE EVIDENCE IN THE ADVERSARY CRIMINAL TRIAL

Lucia RUSU,

Doctor of law, University Lecturer, Faculty of Law and Social Sciences of the „Alec Russo” Balti State University

The multiple operations performed in the last period of time in the criminal procedure law of the Republic of Moldova did not have in view the subject of adversariality which, as the legislator considers, applies not only to the examination of the cases in the court, but also in the pre-trial phases of the criminal trial. At the same time, the contemporary activity of criminal proceedings is continuously improving in the side and in the direction of the adversariality. As a result of this fact, not only the trial phases of a criminal case, but also the pre-trial ones acquire an adversarial form and content. For adversariality to exist between the procedural subjects, they need to be constantly informed about the evidence in the file, which is not always possible, because the legal provisions regarding confidentiality would be violated.

Keywords: *adversariality, criminal trial, evidence, corpus delicti, special investigative activity, special investigative measures, authorization, prosecutor, judge, court ruling, ordinance, legality, minutes, criminal prosecution, procedural action, procedural subjects, criminal prosecution authority, pre-trial phase.*

Introducere. Știința dreptului procesual penal ține în vizor actual importanța principiului contradictorialității. În acest sens, unii cercetători s-au limitat doar la recunoașterea sau negarea contradictorialității ca principiu, alți autori indică la esența, conținutul și limitele acestui principiu fie izolat, fie în corelație cu alte principii ale procesului penal (în special, la determinarea principiului prezumției de nevinovăție, asigurării și garantării dreptului la apărare etc.). Pe seama acestor reperi de analiză, nu se poate afirma, cu suficientă încredere, că problemele din domeniul complex al contradictorialității au fost suficient cercetate, adică cercetări și studii monografice referitoare la mecanismul de realizare a principiului contradictoria-

lității procesului penal din RM nu au fost realizate până la moment. Or, fixarea procesuală a principiului contradictorialității nu a ajuns să corespundă importanței pe care o are în cadrul reglementării mecanismului procesual penal. Totuși predomină necesitatea de reformare substanțială a structurii procesului ca atare și a modalităților de repartizare pe măsura unei depline corespunderi funcțiilor procesuale de bază. Este necesară, de asemenea, o revizuire a aspectului raporturilor juridice dintre participanții ajunși în proces, dintre organele și persoanele care efectuează urmărirea penală, pe de o parte, și bănuți, învinuiți, inculpați și persoanele care-i reprezintă și le apără interesele, pe de altă parte.

Prin conținutul legii procesual penale, instanța de judecată nu are împuterniciri caracteristice părții acuzării. Apărarea a obținut drepturi suplimentare pe latura participării în obținerea și administrarea probelor, în particular, prezentarea înscrisurilor și documentelor în instanța de judecată. Obligațiile se extind în raport cu aducerea martorilor în proces, participarea activă în cadrul probatoriului la etapa urmăririi penale, expunerea motivată a obiecțiilor referitor la oricare probă sau acțiune procesuală desfășurată de partea acuzării. Respectiv, procurorul are statut de acuzator de stat, fapt care indică în mod strict la rolul acestuia în cadrul unei cercetări judecătorești contradictoriale. Și, din această ultimă perspectivă, analiza

complexă și minuțioasă a normelor C. pr. pen. RM, a practicii judiciare și a opiniilor judecătorilor, procurorilor și avocaților invocă asupra faptului că modelul realizării principiului contradictorialității, prevăzut de C. pr. pen. RM nu este pe deplin reușit.

Scopul articolului. Scopul articolului constă în *examinarea complexă a conținutului și particularităților probatoriului în cadrul procesului penal contradictorial*.

Metode și materiale aplicate. Articolul elaborat a avut la bază un ansamblu de metode științifice (generale și speciale) de cunoaștere: metoda dialectică, logico-teoretică, istorică, gramaticală, comparativă, sistemică, sociologică, statistică, modelarea normativă etc. Cercetarea științifică se fundamentează pe studierea legislației RM și a altor state, pe analiza lucrărilor științifice ale autorilor autohtoni și a celor de peste hotare, pe interpretarea practicii judiciare. În ipoteza argumentării științifice a concluziilor teoretice, au fost utilizate prevederile mai multor ramuri ale științei.

Rezultate obținute și discuții. Egalitatea părților în cadrul procesului contradictorial trebuie să se exprime în imputerniciri identice pe tărâmul probatoriului. Odată cu instituirea procesului penal contradictorial este necesară și înzestrarea avocatului-apărător cu posibilități procesuale egale, de aceeași valoare pe segmentul participării în cadrul probatoriului” [15, p. 122-123].

Activitatea judiciară prin care se folosesc procedeele probatorii pentru obținerea mijloacelor de probă, din care rezultă probele ce duc la constatarea faptelor ce constituie infracțiuni și a împrejurărilor în care au fost săvârșite, a apărărilor pe care și le fac părțile din proces se numește *probatoriu* și constă în *actele procesuale și procedural* prevăzute de lege prin care autoritățile judiciare, cu contribuția părților, stabilesc elementele, de fapt, necesare pentru

cunoașterea faptelor și împrejurărilor de fapt care formează obiectul unei cauze penale [12, p. 283].

Rolul însemnat al probelor în administrarea justiției penale i-a determinat pe unii autori să afirme că întregul proces penal este dominat de problema probelor [8, p. 98]. Pentru a lua o hotărâre care va influența viața unor persoane, magistratul trebuie să cunoască pe deplin realitatea tuturor împrejurărilor cauzei și să fie convins că soluția pe care o adoptă este singura corectă. Or, această decizie - de a trimite sau nu în judecată, ori de a condamna sau achita o persoană - este fundamental determinată de activitatea în cadrul probatoriului [11, p. 5].

Probatoriul constă, în primul rând, în stabilirea faptelor și împrejurărilor a căror existență sau inexistență trebuie constatată; ne referim astfel la *obiectul probatoriu*. Dovedirea acestor fapte și împrejurări se face prin *administrarea probelor*; folosindu-se procedeele probatorii, care pun în contact autoritățile judiciare cu mijloacele de probă și, prin acestea, iau cunoștință de probe. În fine, ansamblul probelor administrate trebuie *apreciat*, evaluat, în sensul formării convingerii că ele reprezintă adevărul; este operațiunea de *apreciere a probelor*. Întreaga activitate pe segmentul probatoriului trebuie să ne conducă la convingerea dacă infracțiunea cu care au fost sesizate organele de urmărire și instanța de judecată există sau nu [12, p. 51].

Prin sarcina probatoriului se înțelege obligația procesuală pe care o are orice parte care înțelege să folosească o probă de a invoca și cere să fie constatată acea probă. Această obligație funcționează în procesul penal mai mult ca o facultate acordată părților, sarcina-propru-zisă de a căuta și constata probele revenind organelor judiciare penale. Sarcina de a dovedi existența infracțiunii și a vinovăției constituie o obligație pentru organele judiciare, învinuitul sau inculpatul nefiind ținut a-și

dovedi nevinovăția (prezumția de nevinovăție).

Practic deci, atâta vreme, cât organele judiciare nu au reușit să probeze existența faptei și a vinovăției, nu poate constitui o probă a acestora împrejurarea că învinuitul sau inculpatul nu prezintă proba că faptă nu a fost comisă sau că el este nevinovat (așa-numita probă în descărcare). Regula *actori incumbit probatio* (sarcina probatoriului revine celui care afirmă) trebuie deci înțeleasă în procesul penal în sensul că obligația de a dovedi existența faptei și a vinovăției cade în sarcina subiecților procesuali care exercită acțiunea penală. În cazul când s-au strâns însă probe despre existența faptei și a vinovăției, învinuitul sau inculpatul are dreptul să probeze netemeinicia lor, adică să facă *contraprobă*; în această situație, sarcina probatoriului trece de la subiecții care exercită acțiunea penală la subiectul (învinuit sau inculpat) care exercită contraacțiunea de apărare [3, p. 179].

Prin obiectul probatoriului se înțelege ansamblul faptelor și împrejurărilor ce trebuie dovedite într-o cauză penală pentru a fi legal și temeinic soluționată [12, p. 284]. Deși obiectul probatoriului este determinat inițial de învinuirea formulată împotriva unei persoane, această determinare nu rămâne neschimbată pe parcursul procesului, ea adaptându-se în raport de schimbarea învinuirii, prin restrângerea sau extinderea ei atât cu privire la fapte, cât și la persoane. Între faptele și împrejurările ce trebuie dovedite se face distincție, în primul rând, între fapte și împrejurări ce se referă la *fondul cauzei* – învinuirea formulată împotriva unei persoane - și fapte, și împrejurări de care depinde *desfășurarea procesului*. Obiectul probatoriului are în vedere, în principal, faptele și împrejurările ce se referă la fondul cauzei [12, p. 285].

Procedura probatoriului are în vedere mai întâi *descoperirea probelor* (investigații proprii ale orga-

nelor de urmărire penală, propuneri de probe din partea părților); urmează *admiterea cererilor de probă* prezentate de participanții la proces și *dispunerea efectuării lor*; în final, *administrarea probelor* prin procedeele probatorii, din care se obțin mijloacele de probă.

În faza de *urmărire penală*, descoperirea probelor care trebuie administrate este o obligație a organelor de urmărire penală, acestea folosind diverse surse de informație: plângerea, denunțul sesizarea organului competent, care conțin elemente în susținerea învinuirii și indicarea mijloacelor de probă care pot fi folosite; descoperirea probelor poate rezulta și din investigațiile proprii ale organului de urmărire penală (cercetări la fața locului, percheziții, ridicări de obiecte și înscrisuri, ascultarea persoanei vătămate, a învinuitului, a altor persoane). Întrucât sarcina descoperirii probelor revine aceluiași organ care le administrează, codul folosește pentru organele de urmărire penală sintagma „*strângerea probelor*”, și nu administrarea probelor. Pentru a ușura părțile în propunerea de probe și a cererilor de administrare a lor, legea prevede că organul de urmărire penală, cu ocazia ascultării învinuitului sau inculpatului, precum și a celorlalte părți, întreabă pe cel ascultat cu privire la probele pe care înțelege să le propună și mijloacele de probă prin care pot fi obținute. Dacă organul de urmărire constată că ele sunt concludente, le admite și dispune administrarea lor; în caz contrar, dacă probele nu sunt concludente și utile, respinge cererile formulate, cu motivarea corespunzătoare [12, p. 294-295].

Obligațiunea organului de urmărire penală (a ofițerului de urmărire penală), precum și a oricărei alte persoane cu funcție de răspundere în procesul penal, de a acționa sub toate aspectele, complet și obiectiv decurge nu din obligațiunile funcționale ale ei, ci reprezintă o modalitate de stabilire a adevăru-

lui într-o cauză penală concretă. Pentru a stabili cum s-a desfășurat faptul, organul de urmărire penală trebuie să-l cerceteze pe deplin, să evedențieze împrejurările care urmează a fi clarificate pe această categorie de dosare, să strângă toate probele care formează obiectul probatoriului și să le prezinte într-o totalitate și într-un cumul care ar permite luarea unei hotărâri corespunzătoare în cauză. Circumstanțele, împrejurările cauzei trebuie să fie depistate și cercetate sub toate aspectele, și, mai mult decât atât, în mod obiectiv, cuprinzând toate raporturile dintre ele și, desigur, în mod obligatoriu, cu cercetarea atât a probelor în învinuire, cât și a celor în achitarea persoanei [13, p. 101]. Acțiunea penală se pune în mișcare când există probe din care rezultă presupunerea rezonabilă că o persoană a săvârșit o infracțiune și nu există cazuri care împiedică punerea în mișcare a acesteia [9, p. 260].

Obligațiunile organului de urmărire penală constau în colectarea probelor care ulterior vor fi denumite probe ale acuzării. Din acest considerent, afirmă cercetătoarea S. M. Darovschih, activitatea ofițerului de urmărire penală are o direcționare acuzatorială. Termenul de „probe ale acuzării”, destul de frecvent utilizat de către lucrătorii practici, nu este pomenit în legea procesual penală, deoarece divizarea probelor în probe de achitare și probe de acuzare se face în dependență de conținutul acestora, și nu în baza criteriului cine a prezentat probele respective. Este necesar de a menționa că nu întotdeauna probele prezentate ca fiind în acuzare își mențin acest statut pe durata întregului proces. În situația apariției altor date factice, importanța probelor prezentate ca fiind în acuzare se poate modifica, drept urmare al cărui fapt acestea deja nu acuză, ci dimpotrivă, achită inculpatul, transformându-se în probe de achitare, și viceversa. Din acest considerent, este mult mai corectă clasificarea probelor în probe

ale acuzării și probe ale apărării, deoarece aceasta ar reflecta mai minuțios direcționarea specială a probelor și destinația lor în procesul penal. Astfel, funcția învinuirii își face apariția la etapa urmăririi penale, de la momentul începerii urmăririi penale, indiferent de faptul că la această etapă încă nu avem învinuit, uneori chiar și bănuit, fiind prezentă însă activitatea orientată spre identificarea persoanei vinovate. Învinuirea, în calitatea sa de confirmare, apare din momentul formulării, materializării ordonanței cu privire la punerea sub învinuire a persoanei. Ea poate fi inițială, poate fi modificată pe durata urmăririi penale, însă până la apariția acestei confirmări, învinuire în procesul penal nu avem [13, p. 101-102].

Procurorul participant la judecarea cauzei penale este obligat să mențină pe tot parcursul procesului penal un rol activ, îndeplinind acțiuni eficiente în prezentarea și probarea învinuirii aduse inculpatului. El este persoana care inițiază cereri și demersuri în sensul cercetării probelor, modificării învinuirii. În instanța de fond procurorul insistă de a cerceta toate probele necesare adunate în cadrul urmăririi penale. De acest drept procurorul se bucură în continuarea procesului și în instanța de apel, propunând instanței să verifice și să cerceteze oricare alte probe noi în conformitate cu prevederile art. 414 C. pr. pen. RM, asupra cărora instanțele sunt obligate să se pronunțe motivat. Instanța de judecată poate dispune excluderea mijloacelor de probă, administrate de către procuror la urmărirea penală, numai în cazul în care constată o încălcare substanțială și semnificativă a unei dispoziții legale privind administrarea probatoriului care, în împrejurări concrete ale cauzei, face ca mijlocul de probă administrat să aducă atingere caracterului echitabil al procesului penal în ansamblu (de pildă, în cazul maltratărilor admise de către ofițerii de urmărire penală, tratamentul inuman și degradant,

aplicării violenței, nulității absolute a actului procesual prevăzut de art.251 alin.(3) C. pr. pen. RM etc. [4, p. 614].

Unul dintre elementele obligatorii ale principiului contradictorialității în procesul penal ține de prezența părții apărării, care asigură protecția drepturilor și intereselor legale ale bănuitului și învinuitului, precum și realizarea cerințelor contradictorialității procesului penal [13, p. 111].

Avocatul apărător este obligat să folosească toate modalitățile și mijloacele legale în vederea depistării împrejurărilor și circumstanțelor care-l achită pe inculpat sau care sunt capabile de a diminua răspunderea acestuia. Clarificarea circumstanțelor și a împrejurărilor care influențează asupra poziției învinuitului, inculpatului reprezintă activitatea avocatului în sensul obținerii informațiilor care au importanță pentru cauză [13, p. 124-125].

În privința acțiunilor procesuale și de urmărire penală, legea de procedură penală nu evidențiază, cu certitudine, rolul avocatului-apărător în proces, raportat la prevederile și condițiile contradictorialității. În acest context, cercetătorul Iu. C. Iachimovici susține că, pentru a asigura realizarea contradictorialității la faza urmăririi penale este necesar fie a lipsi organul de urmărire penală de împuternicirile sale referitoare la administrarea probelor, fie a abilita bănuitul, învinuitul și apărătorul cu drepturi similare în acest domeniu [16, p. 118].

Învinuitul și inculpatul au dreptul să cunoască probele care au fost strânse împotriva lor, pentru a le putea combate. Afară de posibilitatea pe care o are apărătorul învinuitului sau inculpatului de a lua parte la procedeele probatorii, la terminarea cercetării penale îi sunt prezentate învinuitului sau inculpatului probele ce au fost strânse, cu dreptul de a cere contraprobe [12, p. 295].

Apărarea reprezintă prin sine o

activitate, derivată de urmărirea penală. Acolo unde este învinuire, se manifestă și apărarea [14, p. 108]. Acest punct de vedere este acceptat din considerentul că învinuirea și apărarea sunt noțiuni reciproc legate și dependente [13, p. 114]. Funcției de învinuire în toate cazurile i se opune funcția apărării. Apărătorul este în drept de a administra probe prin solicitarea și prezentarea de obiecte, documente și informații necesare pentru acordarea asistenței juridice; prin convorbirile cu persoanele fizice asupra faptului dacă acestea sunt de acord să fie audiate în modul stabilit de lege; prin solicitarea certificatelor, caracteristicilor și a altor documente din diverse organe și instituții; prin solicitarea opiniei specialiștilor pentru explicarea chestiunilor care necesită cunoștințe speciale (art. 100 alin. (2) C.pr.pen. RM). Consecutivitatea și volumul prezentării probelor acumulate de către apărător în interesul persoanei reprezentate se determină reieșind din tactica apărării, pe care acesta urmează să o coordoneze cu persoana apărută: ca de exemplu, să fie prezentate organului de urmărire penală toate probele sau numai o parte a acestora în momentul punerii sub învinuire și audierii învinuitului cu scopul de a-și reduta poziția de apărare în cauza penală. Apărătorul poate alege tactica prezentării probelor acumulate la etapa pornirii urmăririi penale în procesul luării de cunoștință cu materialele cauzei penale în baza art. 293 C. pr. pen. RM. Se admite și demonstrarea probelor în procesul efectuării anumitor acțiuni de urmărire penală pentru a combate anumite fapte nefavorabile pentru persoana apărută [10, p. 17-18]. Astfel, în cadrul urmăririi penale privind învinuirea cet. C.N. în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (2) lit. d), c) C. pen. RM, partea apărării de îndată după punerea acestuia sub învinuire a prezentat probe concludente sub aspectul că învinuitul nu avea posibilitatea de a comite fapta incrimina-

tă, deoarece nu întrunea calitățile de subiect al acestei infracțiuni, dat fiind faptul că la data respectivă acesta nu activa ca profesor la XXXXXXXXXXXX din Bălți și nici nu a fost investit în modul prevăzut de lege de a exercita careva atribuții de serviciu persoanelor publice. Drept urmare al acestui fapt, prin ordonanța procurorului în Serviciul Nord al Procuraturii Anticorupție, cet. C. N. a fost scos de sub urmărirea penală, iar procesul penal a fost clasat [1].

Funcția apărării la diferite faze ale procesului penal se manifestă în mod diferit. Subiecții apărării au dreptul de a înainta, în cadrul ședinței preliminare, cereri privind anexarea la materialele cauzei a anumitor documente care constituie probe (art. 346, 347 C. pr. pen. RM). În unele cazuri, fără cercetarea prealabilă a acestor documente, ar putea apărea anumite dificultăți în cadrul cercetării judecătorești, în sensul cercetării lor necorespunzătoare sau a respingerii cererii de anexare a acestor documente la materialele cauzei. Mai mult decât atât, punând cauza pe rol, judecătorul are în fața sa poziția argumentată (teza de învinuire) a părții acuzării și, nefiind la curent cu poziția apărării nimereste sub influența acuzării, ceea ce în mod evident nu poate influența pozitiv asupra deznodământului procesului. Din acest considerent, participarea apărătorului în cadrul ședinței preliminare îi va permite judecătorului, neexaminând cauza în fond, de a clarifica faptul prezenței cererilor și demersurilor, iar în anumite situații de a interveni și în vederea luării măsurilor care ar asigura examinarea normală a cauzei penale [13, p. 126]. De asemenea, părțile (inclusiv apărarea) sunt obligate să prezinte în ședința preliminară lista probelor pe care urmează să le cerceteze în cadrul judecării cauzei, inclusiv cele care nu au fost cercetate pe parcursul urmăririi penale (art. 347 alin. (1) C. pr. pen. RM).

La faza examinării cauzei în prima instanță de judecată esența apărării se manifestă în tendința de a demonstra instanței corectitudinea poziției inculpatului și de a combate argumentele învinuirii. Esența activității primei instanțe de judecată constă în faptul că ea stabilește faptele care constituie obiectul examinării cauzei penale, de facto, stabilește adevărul în cadrul cauzei penale examinate, deoarece anume adevărul reprezintă condiția obligatorie pentru darea unei sentințe legale și echitabile. Apărătorul, participând la această fază a procesului penal, întreprinde toate măsurile în vederea clarificării împrejurărilor, depistării probelor care ar mărturisi în beneficiul inculpatului. În acest sens, el intervine cu cereri în vederea ascultării noilor martori, reclamării documentelor, dispunerii expertizelor etc. [13, p. 127].

Concluzii. Cunoașterea obiectului probatoriului are o deosebită importanță pentru soluționarea legală și temeinică a cauzelor penale, deoarece ne indică tot ce trebuie dovedit, îndrumând autoritățile judiciare să lămurească, prin probe, toate aspectele care interesează cauza, dar, totodată, împiedicându-le să irosească timp și mijloace cu dovedirea unor fapte și împrejurări care nu prezintă niciun interes pentru cauză.

Scopul acuzării în procesul examinării cauzei în judecată este de a convinge instanța în corectitudinea poziției sale, manifestând, în acest sens, în ședință un anumit spirit activ, prezentând probele și obiectând în prezentarea materialului probator de către partea opusă. Procurorul participant la judecarea cauzei penale este obligat să mențină pe tot parcursul procesului penal un rol activ, îndeplinind acțiuni eficiente în prezentarea și probarea învinuirii aduse inculpatului.

Procesul judiciar contradictorial necesită de la persoanele care susțin acuzarea în ședințele de judecată un comportament activ, orientat spre a dovedi instanței fundamen-

tarea și corectitudinea poziției sale de învinuire. Unul dintre elementele obligatorii ale principiului contradictorialității în procesul penal ține de prezența părții apărării, care asigură protecția drepturilor și intereselor legale ale bănuțului și învinuitului, precum și realizarea începuturilor contradictoriale ale procesului penal. Apărarea este o activitate procesuală, direcționată spre descoperirea împrejurărilor, circumstanțelor care-l achită pe cel vinovat, care exclud sau diminuează răspunderea acestuia, precum și spre drepturile personale și patrimoniale.

CPP al RM nu a materializat ideea cercetării, investigării paralele, în cadrul căreia apărătorul ar fi fost abilitat cu dreptul de a strânge probe de sine stătător, de rând cu partea acuzării, el doar a lărgit esențial drepturile acestuia în domeniul dat, introducând elemente suplimentare ale contradictorialității în procesul penal. Realizarea principiului contradictorialității în cadrul probatoriului, în procesul penal, necesită de la apărător un spirit activ în sensul prezentării probelor în interesul învinuitului sau al combaterii materialului probator prezentat de partea oponentă.

Actualmente, în virtutea celor menționate, concluzionăm că apărătorul bănuțului, învinuitului nu beneficiază, în conformitate cu legea procesual-penală, de drepturi reale care ar face posibilă realizarea principiului contradictorialității în procesul efectuării acțiunilor procesuale, în special, în cadrul urmăririi penale. Legiuitorul, fixând în Codul de procedură penală al Republicii Moldova principiul contradictorialității nu a reușit să asigure egalitatea părții apărării în coraport cu partea acuzării în privința participării în cadrul probatoriului, ceea ce are ca efect încălcarea dreptului bănuțului și învinuitului la apărare. Contradictorialitatea în lipsa egalității părților nu este altceva decât o declarație.

Suntem de părerea că, în procesul

perfecționării legii de procedură penală este necesar să se pună accentul pe participarea activă a apărătorului la efectuarea acțiunilor procesuale, renunțând, astfel, la simpla lui prezență la anumite faze ale procesului penal. Participarea activă a apărătorului în proces, capabilă să realizeze conținutul principiului contradictorialității, se poate reflecta și materializa în dreptul acestuia de a adresa întrebări suplimentare și de concretizare, în atenționarea participanților la acțiunile procesuale asupra încălcării normelor de drept sau în privința diferitor detalii ale acțiunilor procesuale efectuate, neesențiale la prima vedere. Aici, atribuim și posibilitatea înaintării propunerilor tactice asupra desfășurării optime a acțiunilor procesuale, și a demersurilor referitoare la antrenarea persoanelor care posedă cunoștințe speciale la cercetarea infracțiunilor (experți, specialiști).

Bibliografie

1. Cauza penală nr. 2013970366, Serviciul Nord al Procuraturii Anticorupție.
2. Codul de procedură penală al RM: Legea Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003. În: MO al RM, 2003, nr.104-110. În vigoare din 12 iunie 2003.
3. Dongoroz V., Kahane S., Antoniu G. et. al. Explicații teoretice ale Codului de procedură penală român. Partea generală. Vol. V. Ediția a II-a. București: Editura Academiei Române. ALL BÉCK, 2003.
4. Erjiu E. Reglementări internaționale referitoare la principiul contradictorialității. În: Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe socioumanistice”. Vol. 1, 2006.
5. Legea RM „Cu privire la avocatură”, nr. 1260-XV din 19.07.2002. În: MO al RM nr. 126-127/1001 din 12.09.2002.
6. Legea privind statutul ofițerului de urmărire penală, nr. 333 din 10.11.2006. În: MO Nr. 195-198 din 22.12.2006.
7. Legea RM „Cu privire la Procuratură”. Nr. 3 din 25.02.2016. În: MO nr. 69-77/113 din 25.03.2016.
8. Levasseur G., Chavanne A. Droit pénal et procédure penale. Ed. Sirey, Paris, 1972.

CZU: 314.15:339.9

9. Neagu I., Damaschin M. Tratat de procedură penală. Partea generală. În lumina noului Cod de procedură penală. București: Editura Universul Juridic, 2014.

10. Rusu V. Participarea apărătorului în procesul penal la etapa pornirii urmăririi penale. În: Avocatul Poporului, 2013, nr. 7-8.

11. Sava A. Aprecierea probelor în procesul penal. Ed. Junimea. Iași, 2002.

12. Theodoru Gr. Tratat de drept procesual penal. Ediția a 3-a. Ed. Hamangiu. București, 2013.

13. Даровских С. М. Принцип состязательности в уголовном процессе России и механизм его реализации. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Челябинск: Южно-Уральский Государственный Университет, 2001.

14. Строгович М. С. Курс советского уголовного процесса. Изд. АН СССР. М. 1958.

15. Ульянова Л. Т. Состязательность и равноправие сторон – конституционный принцип уголовного судопроизводства. В: Уголовно-процессуальное право: понятие, содержание, источники. Материалы научно-практической конференции, посвященной 100-летию со дня рождения профессора Д. С. Карева. М., 23-24 марта 2006.

16. Якимович Ю. К. Является ли состязательность принципом современного уголовного процесса России? В: Уголовно-процессуальное право: понятие, содержание, источники. Материалы научно-практической конференции, посвященной 100-летию со дня рождения профессора Д. С. Карева. М., 23-24 марта 2006.

DESPRE AUTOR/
ABOUT AUTHOR
RUSU Lucia,

Lector-universitar, doctor în drept
la Facultatea de Drept și Științe
Sociale a Universității de Stat
„Alec Russo” din Bălți, Avocat,
tel. 069288900.

RUSU Lucia,
Doctor of law, University Lecturer,
Faculty of Law and Social
Sciences of the „Alec Russo”
Balti State University, Lawyer, tel.
069288900.
e-mail: lucia.rusu.1981@mail.ru

MIȘCAREA MIGRATORIE CONTEMPORANĂ ÎN CONTEXTUL INTENSIFICĂRII PROCESULUI DE RESTRUCTURARE A ECONOMIEI GLOBALE

Alexandru MOGÎLDEA,

master în drept, audient al Institutului National de Justitie,
candidat la funcția de procuror

Migrația populației reprezintă unul dintre cele mai complexe procese sociale care influențează societatea contemporană, fiind determinat de nivelul de dezvoltare social-economică a statelor și regiunilor de pe globul pământesc, dar și de factori politici, etnici, culturali, religioși, ecologici etc.

În acest context, scopul acestui articol științific constă în demonstrarea caracterului periculos al migrației iregulare, îndreptat contra statului și persoanei, expunerea analitică a metodelor de organizare a migrației regulate în dependență de mecanismul aplicat, identificarea stării, structurii și dinamicii migrației regulate și iregulare.

Cuvinte-cheie: migrația, mișcarea migratorie, globalizare, migrație regulată, migrație iregulară, Organizarea migrației ilegale, Trecerea ilegală a hotarelor, Rezident, Stat de origine, Stat de destinație, Repatriere, Autoritate publică.

THE CONTEMPORARY MIGRATORY MOVEMENT IN THE CONTEXT INTENSIFYING THE PROCESS OF RESTRUCTURING THE ECONOMY GLOBAL

Alexandru MOGÎLDEA,

master of law, auditor of the National Institute of Justice,
candidate for prosecutor

The migration of population represents one of the most complex social process that influence the contemporary society being determined by the social-economic level of development of states and regions from the word, but also by etnical, religious, cultural and ecological factors.

This scientific article consists in proving of the dangerous character of irregular migration, directed against the state and the person, the analytical exposition of organizational methods of regular migration, depending on the applied mechanisms.

Keywords: migration, migratory movement, globalization, regular migration, irregular migration, the organization of irregular migration, illegal migration, resident, country of origin, country of destination, repatriation, public authority.

Introducere. Migrația contemporană reprezintă o provocare continuă la adresa mecanismelor și modelelor dominante ale producerii și asumării coeziunii sociale, dar și față de paternurile dominante de asumare și afirmare a apartenenței la o anumită comunitate politică. Dubla cetățenie sau migrații legale, dar fără cetățenia țării de destinație, capătă anumite drepturi sociale și chiar politice,

datorită nașterii sau rezidenței îndelungate în țările de destinație, și fac problematică funcționarea ideii de cetățenie.

Nu în ultimul rând, mișcarea migratorie contemporană are loc în contextul intensificării procesului de globalizare și de restructurare a economiei globale. Astfel, apar și se dezvoltă orașe megapolisuri, caracterizate de acumularea și concentrarea serviciilor științifice, teh-